

Spirala življenja kot fenomen zavestnega ustvarjanja

Tanja Balažic Peček*

Fakulteta za organizacijske vede, Kidričeva cesta 55a, 4000 Kranj, Slovenija
taja.balazic@gmail.com

Povzetek:

Raziskovalno vprašanje (RV): Kaj lahko štejemo za zavestno ustvarjanje človeka? Poskušali smo najti celovit pristop naravnega principa dualnosti človeka in organizacije. Kajti predpostavljamo, da znanost in umetnost izpopolnita človeka v zavestnega ustvarjalca.

Namen: Želeli smo najti skupne točke med delom Prešerna in Ovsenika, z namenom novega uvida za izhod iz kriznega obdobja človeka. Le-ta se odvija po naravnem življenjskem krogu, ki se izrazi v spirali življenja. Dokazati želimo, da je zavestno ustvarjanje preseganje uveljavljenih paradigem.

Metoda: Proučevali smo deli »Sonetni venec« in »Stebri nove doktrine organizacije«. Iskali smo analogijo in naredili komparacijo. Temeljna izhodišča smo poiskali v naravi, filozofiji in uveljavljenih paradigmah.

Rezultati: Raziskava pokaže, da je za zavestno ustvarjanje potrebna radost življenja, kot notranja sila človeka. Avtorja se izrazita s 7 nivoji ustvarjanja, vsak na svoj način. Oba pa želita dati človeku zrno spoznanj, ki jih je potrebno uvideti, da se poraja nov krog kot spirala življenja.

Organizacija: Življenjski krog kot princip zavestnega življenja se kaže kot razmišljanje posameznika s posledico zavestnega delovanja do sebe in posledično vsepovsod, kjer deluje. Prešeren in Ovsenik sta naredila slovenski okvir za življenjsko sliko zavestnega življenja in organizacije.

Družba: Človek je del narave in mora spoštovati so-človeka ter naravne principe delovanja.

Originalnost: Raziskava odpira nove možnosti tovrstnih raziskovanj in celovitih razmišljanj človeka na različnih ravneh.

Omejitve/nadaljnje raziskovanje: V članku smo se osredotočili na dve slovenski deli. Nadaljnje raziskave v povezovanju znanosti, umetnosti, filozofije in narave bi lahko prinesle človeku in organizaciji potrebno refleksijo, da se preseže vsakdanjo problematiko.

Ključne besede: človek, življenjski krog, radost življenja, zavestno ustvarjanje, spirala življenja, paradigme, umetnost, organizacija.

* Korespondenčni avtor.

1 Uvod

Za človeka lahko rečemo, da je razmišljajoče bitje, ki ustvarja sebe in svet. Če se znajde v »začaranem krogu«, ki mu danes pravijo »kriza«, in ne zna najti izhoda, je na mestu, da nekaj spremeni in to pri sebi, v svojem razmišljanju. Že antični in sodobni filozofi so v svojih razpravah in dognanjih zapustili bogat nauk, da je za spremembo razmišljanja potreben drug *vidik opazovanja*. Razumeti je, kot da je potrebno opazovati z neko drugo zavestjo, najti drug zorni kot, brez uporabe uma v stanju zrenja. Kako naj to človek udejanji v praksi? Kaj in kako spremeniti? Razmišljali smo, kje najti temeljne kamne, iz katerih bi našli in uvideli bistvo človekovega delovanja in ustvarjanja. Zlasti nas zanima, kako človek lahko zavestno ustvarja v organizaciji. V procesu svobodnega razmišljanja in raziskovanja smo prišli do zanimive ideje: primerjali in opazovali bomo *poezijo*, kot del umetnosti in *organizacijo*, kot del znanstvene misli. Gre za ustvarjanje izvirne komparacije Prešernovega »*Sonetnega venca*« in Ovsenikovih »*Stebrov*«, gre za knjigo iz leta 1999: »*Stebri nove doktrine organizacije, managementa in organizacijskega obnašanja*«.

2 Metoda

2.1 Od poezije do organizacije

Kot osnovno metodo raziskovanja smo uporabili *opazovanje z drugega zornega kota*. Proučevali smo poezijo in organizacijo, kjer gre za *metodo dualnosti* kot naravnega principa v umetnosti in znanosti. Ugotavljamo, da smo osnovno idejo dobili pri poglobljanju v delo »*Stebri*«, saj nam Ovsenik navrže (1999, str. 65): » Iz njega 'zvira, vanga se spet zlije...«.

Kaj človek lahko pridobi s poezijo? Pri raziskovanju »*Oddaljenega pogleda*« nam Valéry (v Lévi-Strauss, 1985, str. 266) razkriva: »Poezija je prostor enako oddaljenih točk med čisto čutnim in čisto razumskim – v območju govorice.« To dejstvo bomo uporabili za prikaz sedmih nivojev v življenjskem krogu. V raziskavi domnevamo, da poezija ne sodi v okvir sodobnega post-modernega človeka. Predpostavljamo tudi, da poezija ni priljubljena med mladimi, ki so bodoči ustvarjalci družbe. In kaj prinese človeku branje nove doktrine organizacije? Zlasti če vemo, da gre za domačega avtorja, ki ni v naboru uspešnic, ki »rešijo« človeka in organizacijo ter najdejo »pot iz krize«, iz katere še nismo našli tako novodobne kot etične poti za prihodnost človeka kot osnovnega ustvarjalca.

2.2 Komparacija kot metoda analogije

Za komparacijo smo pridobili dela Prešernovih del iz različnih obdobij: 1946, 1962 in 2007, ter z nagovori avtorjev podali temeljni motiv skozi čas. Zastavili smo si izziv analizirati in najti skupne točke med dvema slovenskima avtorjema:

- dr. France Prešeren: Sonetni venec (v nadaljevanju »*Soneti*«) in
- dr. Jožef Ovsenik: Stebri nove doktrine organizacije, managementa in organizacijskega obnašanja (v nadaljevanju »*Stebri*«).

V literaturi nismo zasledili podobne komparacije, smo pa našli uveljavljene filozofske, biološke, znanstvene in organizacijske paradigme. V znanstvenih paradigmah smo zasledili opazovanje kot »novo videnje«, ter jih predstavili kot teoretično izhodišče raziskovanja z drugega vidika zaznavanja zavesti. Na podlagi naših opazovanj, razmišljanj in spoznanj bomo podali naš nov uvid, ga zapisali in komentirali v razpravi.

3 Opazovanje in spoznavanje

3.1 Filozofski vidiki opazovanja in mišljenja

Filozof Kant (1999, str. 14) razpravlja: »Predmeti našega spoznanja niso stvari same po sebi, ampak so proizvodi, pri nastajanju le-teh pa ima naša zavest pomembno vlogo.« in dodaja: »...Nekatere lastnosti, ki jih pripisujemo zunanjim stvarem, so dejansko proizvod naših mentalnih procesov, s katerimi smo na nezavedni način konstruirali kake predmete iz golih čutnih podatkov«. Pred Kantom je bil človek definiran zgolj kot opazovalec, Kant pa naredi *človeka kot konstruktorja*, vendar *ne stvarnika narave*.

Metode opazovanja, kot pomembnejši element v raziskavah se dotakne tudi sodobni filozof Feyerabend (1999, str. 83-87). Zaveda se, da opazovanje daje empirično vsebino vsem teorijam, zato vpelje nov pogled ali jezik opazovanja. Kajti naravne interpretacije zahtevajo *abstrakten jezik opazovanja*, da se kaj ne zakrije pri pomembnih odkritjih. Spregovori tudi o neposrednem opazovanju, s katerim se je ukvarjal naivni realizem, ki ga je utemeljil Aristotel.

Feyerabend (2007, str. 196-197) tudi navaja, da sta tako Platon, kot Aristotel poskušala raziskati problem *teorije življenja*, prvi s kompromisom in drugi s prilagajanjem abstraktnih tradicij *zdravemu razumu*. Ideje in izkustva, ki človeka usmerjajo, so del Aristotelovih raziskav. *Mišljenje* je v nas kot temelj človekovega razmišljanja in delovanja. V bistvu gre za tri pomembne dejavnike: *živimo, spoznavamo in sledimo*.

3.2 Uveljavljene paradigme in spoznanja v raziskovanju

Sodobni fizik Kuhn (1998, str. 7-9) se dotakne *metafizike*, zlasti na preobratu svoje kariere, ko začne proučevati zgodovino znanosti in ugotovi, da so znanstvene teorije zastarele in da ima metafizika integralno vlogo pri *ustvarjalnem znanstvenem raziskovanju*.

Tudi biolog Watson (2006, str. 23) predlaga opazovanje z drugega zornega kota: »*S spremembo pogleda* lahko, v najboljšem primeru, dosežemo celo nekaj pomembnejšega od teorije.« in zaključuje: »Ponazori lahko drugačen pogled, ne more pa ponazoriti njegovega pomena. V mislih torej nimamo samo pogleda z drugega zornega kota, ampak v skrajnem primeru *popolno preobrazbo*.«

Normalna znanost skuša potlačiti novosti, tako ugotavlja Kuhn (1998, str. 66), in se zaveda, da to vodi k velikanskim omejitvam znanstvenega pogleda in precejšnemu odporu do spremembe paradigme. Capra (1986, str. 14) je že v prejšnjem stoletju uvidel, da je potrebna nova paradigma, kot *novo videnje stvarnosti*. Pri takšnem gledanju stvarnosti pa gre za *holistični koncept*. To je temeljita sprememba našega mišljenja, nadaljuje Capra (1986, str. 14) in se z vso

resnostjo zave obsega naše sedanje krize, ter napove, da bo sprememba verjetno izzvala preobrazbo naslutenih dimenzij, kot preobrat našega celotnega planeta.

Fayerabend (2008) formulira 9 tez o naravi umetnosti in znanosti. Tukaj izpostavimo le, da je umetnost razvila *slogovne oblike* in te oblike stojijo enakopravno druga poleg druge. Znanost pa je poleg slogov razvila tudi preverjanja le-teh. Poudarja, da imajo tako umetniki kot znanstveniki pri izdelavi sloga skrite misli in le-te so povezane s *slogi mišljenja* (str. 68-70).

Domači avtor Bukovec nam odpira nove možnosti tovrstne raziskave, saj si v zaključku raziskave (2009, str. 281) zamisli prostorsko *spiralno vijačnico*, ki bi lahko predstavljala paradigmo na osebni ravni, preko organizacije in celotne civilizacije.

4 Komparacija »Soneti«: »Stebri«

4.1 PREŠERNOVE POEZIJE

4.1.1 Opazovanje nagovorov poezij in primerjava

Že takoj, ko odpremo Prešernove poezije (1946, str. 5), opazovalca v uvodu pozdravi *avtopoietičen* nagovor Antona Slodnjaka - O Francetu Prešernu in njegovih poezijah: »Življenje naravnega zdravega človeka – je pesem. Kri kroži v lepem zakonitem redu, življenjski sokovi kipe in uplahnejo z rastjo in staranjem, vtisi iz narave se vrste po zmogljivosti in rasti duševne spremenljivosti, življenjska zavest se gradi smiselno vedno širše in višje, ljubezen do vsega, kar življenjsko zavest pospešuje in sovraštvo do vsega, kar jo ovira, vse je podobno *radostnemu slavospevu na življenje...*«. V tem nagovoru nam avtor podaja sporočilo, ki ga kot raziskovalci avtopoieze razumemo kot *življenje*. In kaj je to življenje? Lahko rečemo, da je življenje preprosto prepletanje vsega.

Slodnjak v delu Prešernove poezije (1962) namesto uvoda napiše Prešernov »verz«:

»Sem dolgo upal in se bal,
Slovo sem upu, strahu dal;
srce je prazno, srečno ni,
nazaj si up in strah želi.«

Kaj z nagovorom sporoči Slodnjak? Avtorja razumemo, da se je že 1946 izvirno izrazil in z verzom Prešerna popeljal bralca v poezijo. Ali z uvodnim verzom želi povedati, da je narejen korak nazaj? Uroš Mozetič pa v uvodu »Izbranih pesmi v slovenskem in angleškem jeziku« (Prešeren, 2007, str. 5-9) predstavi poeta s primerjavami: »Slovcem so se v tisočletni kulturni zgodovini zgodili trije čudeži...« in eden od teh je Prešeren. In še primerja: »Kar je Angležem Shakespeare, Francozom Racine, Italijanom Dante, Nemcem Goethe, Rusom Puškin...- to je Slovcem Prešeren«. Nato urednik primerja še muze pesnikov in njihovega duha, ter zaključuje z: »Naš izbor Prešernovih pesmi v angleščini skuša preseči dosedanje,...«.

4.1.2 Struktura in dinamika »Sonetov«

S spoštovanjem do pesnika opazujemo literarno umetniško delo Sonetni venec. Ko listamo, beremo in raziskujemo, ugotovimo, da je to »dolga kača«, ki šteje 14 *Sonetov*, ter petnajstega, imenovanega *Magistrale*. Ni težko opaziti strukture soneta s 4 kiticami, kar lahko razumemo kot naravni življenjski krog: da se vsak sonet *rodi-raste-zori-umre*. Opazujemo tudi dinamiko in ugotovimo, da je zaključek (zadnja vrstica) predhodnega soneta začetek drugega (prva vrstica). Tako lahko razložimo, da se izkušnja iz predhodnega soneta prenese v naslednji, nov sonet. Ali lahko rečemo, da gre za analogijo spirale življenja? V zadnjem, 15 sonetu – *Magistrale* so zbrane vse prve vrstice, kar pomeni vsi začetki oziroma vsi konci sonetov. Kaj nam je pesnik z »izvlečkom *Magistrale*« želel sporočiti?

V nadaljevanju bomo opazovali »*Magistrale Sonetnega venca*« v slovenščini in angleščini (Prešeren, 2007, str. 88-89):

Magistrale

»Poet tvoj nov Slovencem venec vije,
Ran mojih bo spomin in tvoje hvale,
Iz srca svoje so kali pognale
Mokrócveteče rožice poezíje.

Iz krajev niso, ki v njih sonce sije;
Cel čas so blagih sapic pogrešivále,
Obdájale so vtrjene jih skale,
Viharjev jeznih mrzle domačije.

Izdíhljaji, solzé so jih redíle,
Jim moč so dale rasti neveselo,
Ur temnih so zatirale jih sile.

Lej, torej je blede njih cvetje velo!
Jim iz oči ti pošlji žarke mile
In gnale bodo nov cvet bolj veselo.«

The master theme

Preseting a new wreath to the Slovenes,
Reminder of my wounds and of your praise,
In my heart's depths their tender heads did raise
Moist-blooming tiny buds of poesies.

In their native land no sunlight gleams;
Caressing breezes never soothed their days,
Oppressive boulders walled them in a maze –
Vast, chilly homes to raging stormy scenes.

A rain of sighs and tears bedewed way,
Joyless they grew in unrelenting gloom
Upon their heads the hours of darkness lay.

Look, thus it fades away, their pallid bloom.
Just send them from your eye a kindly ray,
And they shall bear more joyous blossom soon.

Ugotovimo lahko, da je prevajalcu poleg angleškega prevoda uspelo prevesti tudi *akrostih* ali posvetilo: *Primicovi Julji*, ki ga prevede: *Primicova Julja*. Svobodno razmišljanju nas pripelje do spoznanja »Sonetov«, zato smo si dovolili napisati akrostih: *Radost življenja*. To je spoznanje našega razumevanja te večne poezije, saj predpostavljamo, da gre pri tej pesnitvi za več kot samo ljubezenski navdih. Kajti v »Sonetih« zaznamo izraženo voljo do polnega življenja, ki se kaže v življenjski radosti, česar pa ni zaznati v angleški verziji, ki deluje tuje.

4.1.3 Razumevanje »Sonetov« v 7 nivojih

»Sonete« spoznamo kot literarno-umetniško pesnitev. Slovenski poet Prešeren poziva človeka, da prisluhne sebi, Slovencem, domovini in naravnim silam, ter živi radostno življenje. Razberemo lahko 7 ravni pesnitve s ključnim namenom (Prešeren, 1946):

1. Venec (življenjski krog): *rojstvo-rast-zorenje-smrt*.
2. Valovanje (spirala življenja): 14 sonetov (2 x 7), vsak sonet se začne z zadnjo izkušnjo predhodnega soneta.
3. Enost življenja (modrost): »Iz njega 'zvira, vanjga spet se zlije«.
4. Hrepenenje (srčnost): »Iz srca svoje so kalí pognale«... »Željá se ogenj v meni ne poleže«.
5. Potencial življenja (ustvarjalnost): »Ti si življenja moj'ga magistrále«... »Vreména bodo Kranjcem se zjasnile«.
6. Ljubezen (radost): »V samoti iz oči mi solza lije«... »Kjer porošéno od ljubezni čiste«.
7. Radost življenja: »In gnale bodo nov cvet bolj veselo«.

4.2 STEBRI NOVE DOKTRINE ORGANIZACIJE

4.2.1 Nova doktrina organizacije kot izziv

Med domačimi avtorji se nam je odkrilo vizionarsko delo Ovsenika (1999) »Stebri nove doktrine organizacije, managementa in organizacijskega obnašanja«. Ovsenik nam odkrije »pot nove doktrine organizacije« in nas opogumi, da korajžno sprejmemo »(ustvarjalnostni) IZZIV in nove (še neznane) PRILOŽNOSTI« (1999, str. 12). Paradigmo smo sprejeli kot osebni izziv, ki nas je opogumil, da razmišljamo in opazujemo z drugega zornega kota.

O poeziji in »Sonetih« smo si že lahko ustvarili ključne točke za primerjavo. Kaj lahko podamo o poznavanju organizacije in organizacijskih paradigem?

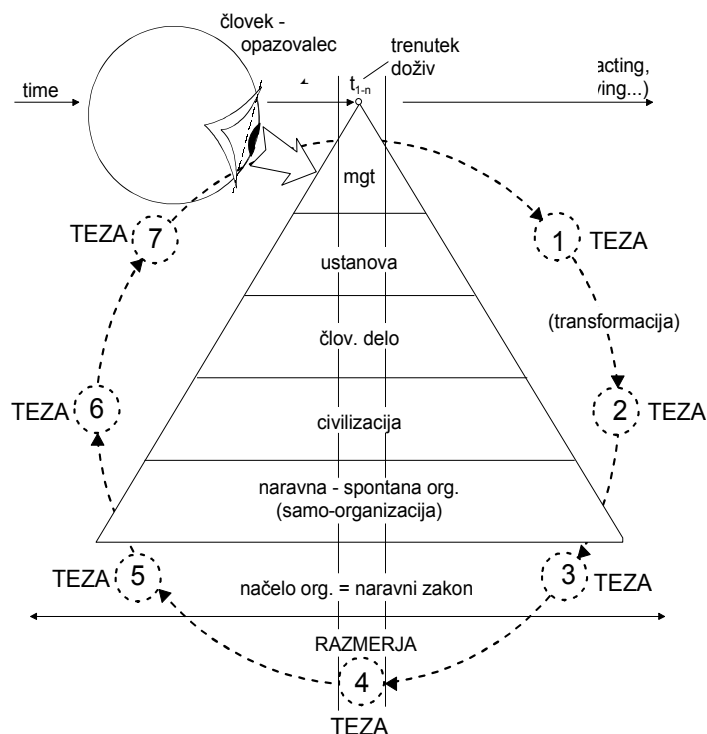
Organizacijo kot fenomen človekovega združevanja za doseganje različnih namenov in ciljev, definirajo različni avtorji po svojem razumevanju in poglobljanju. Vila in soavtor (Vila &

Kovač, 1997, str. 15) opredelita organizacijo kot subjekt, strukturo in proces. Celovit pogled na organizacijsko znanost, s poskusom orisa nastanka in razvoja organizacijske misli nam predstavi Ivanko (2012), ki ugotavlja: »Organizacija ima svojo dolgo preteklost, vendar kratko zgodovino.« in razmišlja tudi o paradigmi, ter jo skuša pojasniti: »Paradigma je sistem spoznavanj, predpostavk, prepričanj, pričakovanj, občutkov, scenarijev, vrednostnih načel, s katerimi zaznavamo okolje in ga preverjamo glede na skladnost z našo identiteto.« (str. 130)

4.2.2 Opazovanje 7 stebrih tez z vidika človeka

Ovsenik je doktrino nove organizacije razvijal že v prejšnjem stoletju. V letu 1965 pa nam predlaga, da si organizacijo skušamo zamisliti v obliki enačbe (1999, str. 27): »organizacija = razmerje med ljudmi«. S tem je človeka postavil kot temeljno točko opazovanja in delovanja, ter ima zaupanje vanj. Kot eno od izhodišč isti avtor (1999, str. 19) izpostavi: »Zato je dandanes kar res vtis, kot da Bog v svojem še nedokončanem ustvarjanju sveta to »ustvarjalno delo«, očitno vse bolj »zaupa človeku«. Če pa je res tako, potem je človek ne le vse bolj odgovoren za svoje (ne)početje, ampak hkrati prav zato tudi vse bolj upravičen na »radost svojega življenja«. S tem že lahko podamo eno od temeljnih idej tako »Sonetov« kot »Stebrov«, to pa je ne samo življenje kot tako, ampak *radost življenja*.

Kot je življenjski cikel sklenjen v krog, tako je Ovsenik svojih 7 stebrih tez o doktrini nove organizacije strnil v krog oziroma shemo izvedbene metode (1999, str. 102).

Slika 1: Shema izvedbene metode (Ovsenik, 1999, str. 102)

Za novo razumevanje organizacije Ovsenik uporabi 7 stebrih tez, ki so na sliki 1 podane kot Shema izvedbene metode (1999, str. 106):

1. Kritična mesta v »organizaciji/managementu« so medsebojni stiki med sodelavci;
2. Sleherni človek-sodelavec obvladuje (organizira/managira) svoje stike z drugimi sodelavci in je s tem tudi sam subjekt svojih stikov oziroma »razmerij« z njimi;
3. »Organizacijski problem« je disciplinarno zapleten, mnogorazsežen in vsebinsko kompleksen;
4. V fenomenu »organizacija« je nezgrešljiv moment zavesti;
5. Moment zavesti odpira vprašanje mnogoplastnosti fenomena »organizacija«;
6. Paradigma oz. videnje sveta ustvarja in (lahko) usodno spreminja človeka in svet v kozmični »samo-organizaciji«;
7. Nova paradigma narekuje sodobno zasnovano »organizacije«, »managementa« in »organizacijskega obnašanja«.

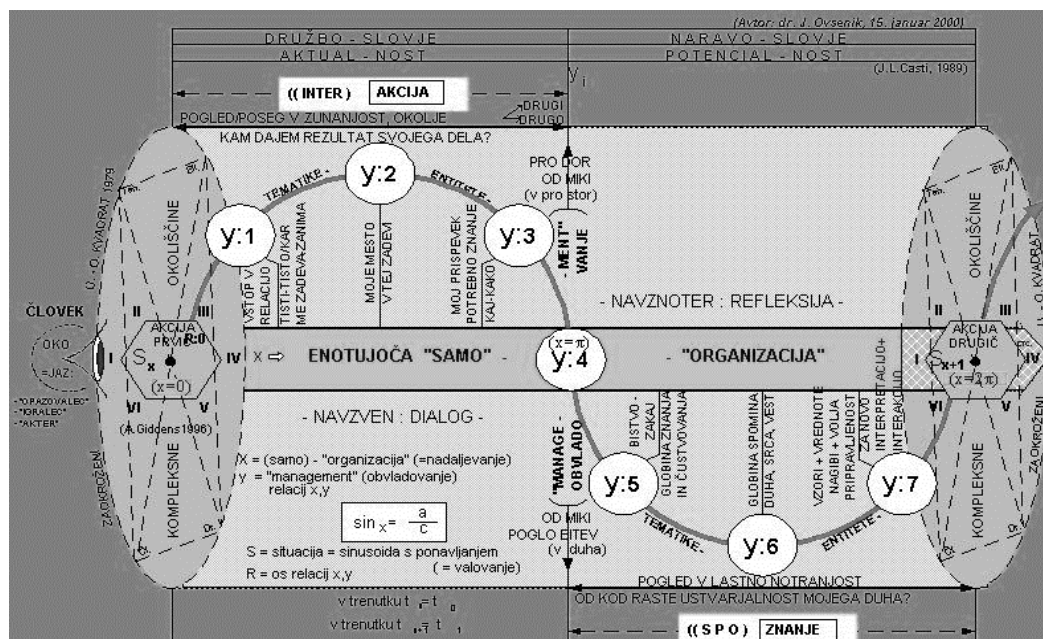
»Krog tez« si lahko predstavljamo kot življenjski krog, ki izvira iz narave in naravnih principov, zato lahko rečemo, da se krog nadaljuje v življenjsko spiralo. Ovsenik (1999, str. 105) to imenuje kot »organizacio-logijo«, saj gre za sistematičen način proučevanja organizacije kot znanstvene vede na naraven »organski način«. Tega termina v proučevanju organizacije še nismo zasledili, zato avtorja te idejne zamisli lahko poimenujemo »organizaciolog«.

Ovsenik v nadaljevanju navaja (1999, str. 106): »Zaporedna eksplikacija teh tez naj bi bila izza zadnje, sedme teze napeljala spet nazaj k prvi tezi, njih *zaporedni krog* naj bi se razpiral v *odprto spiralo* in se zatorej ponovil vselej in posledično tudi v praktični pragmatiki *managementa, organizacije* in tudi *organizacijskega obnašanja* kogarkoli«.

Če naprej sledimo Ovseniku, nam v nadaljevanju krog sedmih tez razgrne na premico kot val, ki ga avtor poimenuje »*Sinusoida*«. Model ponazarja krivulja v obliki sinusoide, na kateri je neskončno število točk. Ovsenik opredeli 7 ključnih (kot prikazuje slika 2), tako da si ob vsaki točki zastavi vprašanje (v Bukovec, 2009, str. 130):

1. **(y:1)** Kaj in kdo me zadeva oziroma zanima pri vstopu v novo relacijo?
2. **(y:2)** Kako je opredeljeno moje mesto v tej novi zadevi?
3. **(y:3)** Kaj prispevam k tej novi situaciji? Kaj in kako lahko naredim? Katera znanja potrebujem za svojo vlogo v tej situaciji?
4. **(y:4)** Točka premika iz zunanjega prostora v notranji svet duha.
5. **(y:5)** Zakaj bi to storil? Kakšen motiv imam za to početje?
6. **(y:6)** Kaj mi pravi moj duh, moje srce in moja vest?
7. **(y:7)** Izhajajoč iz mojih vrednot in motivov, ali sem pripravljen prevzeti novo interpretacijo in vstop v novo inter-AKCIJO? Ali naj potrdim ali zavrnem akcijo?

Slika 2: Sinusoida strategije sedmih tez (prim. sl. shema izvedbene metode) – »Valovanje organizacije« (Ovsenik, 1999, str. 311)

5 Razprava

Kaj smo pravzaprav želeli dokazati s primerjavo Prešernovih »Sonetov« in Ovsenikovih »Stebrov«? Pritegnila nas je ideja povezati znanost in umetnost, najti skupne točke, kajti človek je osnovni člen ustvarjanja, ki deluje po dualnem principu.

»Sonete« opazujemo in ga vidimo kot sklenjen življenjski krog, vendar ne samo eden, če pogledamo drugače, je lahko vsak sonet en zaključen krog. Poleg zakonitosti krožnosti gibanja se »izkušnja soneta« izrazi v vsakem naslednjem, saj se konci in začetki povezujejo. Glede na to dejstvo lahko predpostavljamo, da se 7 sonetov zrcali v en polkrog, naslednjih 7 pa v naslednji polkrog. Po metodologiji analogije lahko rečemo, da skupaj predstavljata »sinusoido«. Zadnji, 15. krog pa je sporočilo za naslednji, 16. krog, ki ga pesnik ni napisal, vendar je podal večno »formulo«, ki se zrcali sama vase. Ugotavljamo, da se obe deli dogajata na sedmih ravneh in se hkrati prepletata v spiralo življenja.

Da smo prišli do končnih spoznanj, smo raziskovali naprej pri Ovseniku. Tukaj smo uvideli analogijo s »Soneti«, saj se vsak sonetni venec konča z vrstico, ki začne nov sonet. Za oba primerjana subjekta, »Sonet« in »Stebri«, lahko rečemo, da sta avtopoietična, saj se samo-ohranjata. Še več, *evolucijska spirala* se »učí in nadgrajuje samo sebe«. Iz tega lahko predpostavljamo da, če je zrno kroga rojstvo-rast-zrelost-smrt, nadgrajeno z izkušnjo in se ta ponese v nov krog, je ta krog evolucijsko oplemeniten.

Prešeren nas v umetniški pesnitvi, v obliki sonetov, spodbuja, da se iz vsakega kroga nekaj naučimo in da zrno spoznanj oziroma uvidov uporabimo za življenje, in to ne žalostno, ampak za radostno življenje. Ko smo abstraktno opazovali z drugega zornega kota, smo dobili uvid, da nam pesnik sporoča, da je »rdeča nit življenja« radost, ki jo enostavno prenašamo naprej

novemu rodu za samo-preživetje. Idejo potrdi tudi sam Ovsenik (v Kavčič & Kovač, 1999, str. 252) z razmišljanjem: »V deželo prihaja čas resničnih modrijanov, tako tistih, ki pišejo knjige, kot tistih, ki učijo mladi rod doumevati vsakteri svoj današnji dan in jutrišnji dan. Ostajati na *lastnih nogah* bo pomenilo imeti občutek sreče človeka, ki bo lahko v svojem pogledu na *vselej nove priložnosti uveljavljanja samega sebe v svojih lastnih očeh: odkrival radost*« in dodaja: »Družba se bo spremenila v *splavarje na reki brez vračanja*«.

Zakaj radost življenja izpostavljamo kot temeljno idejo? Pri proučevanju organizacije in človekovega delovanja smo proučevali različne tuje avtorje: P. Drucker, M. Hammer, J. Champy, S. Robbins, D. McGregor, F. Herzberg in še druge, vendar nikjer nismo zasledili te definicije, čeprav so človeka v organizaciji proučevali iz različnih vidikov. Še najbližjo definicijo vidimo pri Maslowu, saj kot najvišjo raven potreb (v Vila & Kovač, 1997, str. 94) navaja samo-potrjevanje: »Izraža se v želji in prizadevanju človeka, da bi do konca razvil svoje sposobnosti, talent, čustvene želje, svojo kreativnost, ipd.«

Opazovanje valovanja nas pripelje do pomembnega razmišljanja, da je vzrok za vsako dejanje ali problem človek sam, saj s svojim miselnim procesom ne pride nikamor dlje kot nazaj k sebi, kar pomeni, da je človek: »jaz-sam v moji akciji« (Ovsenik, 1999, str. 312). Kar avtor paradoksalno utemelji (1999, str. 312): »Problemi so problemi zato, ker jih opredelim sam tako. Rešitve teh problemov pa so rešitve pač zato, ker jaz zase sebi sam tako pravim.«

Feyerabend, učenec bolj znanega Popperja, ki ga označujejo kot osebnost paradoksa, nam na svojstven način predstavlja »Znanost kot umetnost«. Feyerabend se v razpravi (2008) dotakne *spoznanja za preživetje*, saj kritično ocenjuje nekoristne teorije za najenostavnejše probleme človeškega življenja. Sprašuje se: »...ali lahko dopustimo, da smo še naprej pod vplivom *védenja*, ki preprosto ne priznava najpomembnejših motivov za *mir, ljubezen, sočutje*, občutka za svetost narave in naravnega življenja...« in izpostavlja tudi razmišljanje, da je ključ v preprostosti *common sense*, ki jo mnogi strokovnjaki ne uvidijo (str. 132-133).

Enostavnost je tisto, kar nas je pritegnilo v komparacijo, saj smo tako v »Sonetih« in »Stebrih« razbrali preprostost življenjskega kroga z vidika celovitosti, 7-plastnosti globine človeka, in temeljnega sporočila, ki ga avtorja posredujeta vsak na svoj način.

Ugotavljamo, da nagovori Prešernovih Poezij s časom izgubljajo prvinskost uvodnega sporočila in hkrati je *zaznati strah* (Prešeren, 1962):

»Sem dolgo upal in se bal,
Slovo sem upu, strahu dal;
srce je prazno, srečno ni,
nazaj si up in strah želi.«

Ali je v nas strah, da nimamo poguma reči svetu, da znamo vrhunsko ustvarjati? Tako Prešeren kot Ovsenik sta ustvarjalca, ki sta pogledala daleč naprej v čas. In prav ta brezčasnost njunega modela ustvarjanja bega današnjega človeka.

S kakšnim namenom prevajanje »Sonetov« v angleški jezik? Približevanje evropskemu bralcu je vsekakor na mestu, nam pa se odpira vprašanje: Kako približati slovenskemu bralcu umetnost in poezijo na svoboden način? Predpostavljamo, da se v vsak v življenju nauči kakšno pesem »na pamet«. Kakšen je namen učenja in pri tem v sebi ne razviti ničesar? Kolikšna je tu še možnost svobodnega razmišljanja in povezovanja z vsakdanjim življenjem pa je že novo vprašanje dopustnosti le tega. In verjetno tudi to, da se uporablja *zdravo pamet*. Predpostavljamo, da je potrebno osebno razmišljanje z zdravo pametjo prenesti v okolje, kjer delujemo in se uresničujemo. Avtorica le-to poskuša dokazovati z implementacijo različnih konceptov, ki so osnova za projektno delo in celovit sistemski pristop v organizaciji.

V zadnjih dveh stoletjih so organizatorji, raziskovalci, strategji in mnogi drugi napisali številne razprave, strategije in izdelali različne paradigme o organizaciji. Kako vsak človek sledi novo uveljavljenim paradigmam v samih temeljih človeka in organizacije, je naslednje vprašanje. Ali lahko rečemo da je ena od formul za zavestno ustvarjanje človeka in s tem organizacije »življenje *sámo*«? Tudi pri fiziku Detela (2007, str. 11) najdemo *radost življenja* kot *večno formulo*, saj spoznava: »Življenjska radost je v izvoru našega zavedanja, ne pa šele na koncu naših stremeljenj. To je tista vrnitev k smislu, ki jo v sodobnem času tako obsedeno iščemo.«

6 Zaključek

V komparaciji smo podali skupne točke Prešernovih »Sonetov« in Ovsenikovih »Stebrov«. Pri obeh delih smo z metodo analogije dokazali da, je prisoten življenjski cikel kot zaključen krog in je radost življenja smisel življenja in zavestnega ustvarjanja, ter se obe izkušnji gibata v spirali življenja in prinašata zrno napredka. V tem valovanju strategije nove paradigme organizacije nas je navdušil naravni fenomen dualnosti spirale, saj na eni strani prinaša evolucijsko spremembo in po drugi strani nima konca, torej si drznemo zaključiti, da sta »*Obe Deli*« večni. V sebi nosita radost življenja, kot potencial zavestnega ustvarjanja in samo-ohranjanja. Raziskava dokazuje da celovit pristop z drugega zornega kota lahko razjasni nov uvid človeka. Tako Prešeren kot Ovsenik sta nam podarila slovenski okvir za zavestno življenje človeka in organizacije.

Raziskava daje nov pogled na temeljno izhodišče, da vsak človek lahko najde rešitev za nov življenjski krog in ima možnost zavestnega ustvarjanja. V raziskavi smo se prvenstveno omejili le na dve deli slovenskih avtorjev, kar omogoča raziskovalcem šele začetek tovrstnih raziskovanj. Nadaljnje raziskave v povezovanju znanosti, umetnosti, filozofije in narave bi lahko prinesle človeku in organizaciji potrebno refleksijo, da se preseže vsakdanjo problematiko. Tudi naše raziskovanje se bo nadaljevalo v smeri rezultatov članka, predvsem proučevanja avtopoeize in etičnih konceptov človeka kot ustvarjalca organizacije.

Prešeren nas je s »Soneti« popeljal dva kroga in nam napisal še Magistrale. S »Stebri« je Ovsenik uspel ustvariti »Sinusoido«, da nas vsak trenutek usmerja v zavestno razmišljanje. Ali jima znamo slediti?

Reference

1. Aristotel. (2012). O nastajanju in propadanju. Slovenska matica, Ljubljana.
2. Aristoteles. (1999). Metafizika. Filozofski inštitut ZRC SAZU, Ljubljana.
3. Balažic, T. (2010). Posameznik kot središčna točka v procesu koncipiranja projektov. 29. Mednarodna konferenca o razvoju organizacijskih znanosti: Človek in organizacija, Slovenija, Portorož, 24.-26. marec 2010, (str. 76-83), Maribor: Fakulteta za organizacijske vede.
4. Balažic, T. (2013). Poreklo blaga – konkurenčna prednost podjetja. 32. Mednarodna konferenca o razvoju organizacijskih znanosti: Pametna organizacija, Slovenija, Portorož, 20.-22. marec 2013, (str. 42-51), Maribor: Fakulteta za organizacijske vede.
5. Bukovec, B. (2009). Nova paradigma obvladovanja sprememb. Fakulteta za uporabne družbene študije, Nova Gorica.
6. Capra, F. (1986). Vrijeme preokreta: Znanost, društvo in nastopajuća kultura. ČGP Delo, OOUR Globus, Izdavačka djelatnost, Zagreb.
7. Detela, A. (2007). Sanje v vzhodni sobi. Cankarjeva založba, Ljubljana.
8. Feyerabend, P. K. (2008). Znanost kot umetnost. Zbirka Sodobna družba/Sophia, Ljubljana.
9. Feyerabend, P. K. (1999). Proti metodi. Studia humanitatis, Ljubljana.
10. Feyerabend, P. K. (2007). Spoznanje za svobodne ljudi. Založba Krtina, Ljubljana.
11. Ivanko, Š. (2012). Organizacijske paradigme: Podlaga za nastanek in razvoj organizacijskih teorij. Fakulteta za organizacijske študije, Novo mesto.
12. Kant, I. (2001). Kritika čistega uma. Društvo za teoretsko psihoanalizo, Ljubljana.
13. Kuhn, T. S. (1998). Struktura znanstvenih revolucij. Krtina, Ljubljana.
14. Levi-Strauss, C. (1985). Oddaljeni pogled. Založba ŠKUC Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Ljubljana.
15. Kavčič, B. & Kovač, J. (1999) in skupina avtorjev. Sodobna razlaga organizacije. Moderna organizacija, Kranj. 8. poglavje: Organizacijske vede – na poti v novo doktrino organizacije, (str. 237-260).
16. Ovsenik, J. (1999). Stebri nove doktrine organizacije, managementa in organizacijskega obnašanja. Moderna organizacija, Kranj.
17. Prešeren, F. (1946). Poezije doktorja Franceta Prešerna: z dodatkom v poezijah nepriobčenih pesmi. Slovenski knjižni zavod v Ljubljani, Ljubljana.
18. Prešeren, F. (1962). Pesnitve in pisma. Mladinska knjiga v Ljubljani, Ljubljana.
19. Prešeren, F. (2007). Izbrane pesmi (Selected poems). Mladinska knjiga, Ljubljana.
20. Vila, A. & Kovač, J. (1997). Osnove organizacije in managementa. Moderna organizacija, Kranj.
21. Watson, J. D. & Berry, A. (2007). DNK: Skrivnost življenja. Modrijan založba d.o.o., Ljubljana

***

Tanja Balažic Peček je l. 2008 specializirala iz projektnega managementa na Fakulteti za organizacijske vede Univerze v Mariboru. Uresničuje se v različnih farmacevtskih okoljih, kjer so njen izziv krovni projekti. Kot

doktorska študentka raziskuje nove paradigme organizacije z etičnimi koncepti človeka kot ustvarjalca. Je avtorica prispevkov na znanstvenih konferencah Fakultete za organizacijske vede.

***

Tanja Balažic Peček specialised in project management at the Faculty of Organizational Sciences in Maribor in 2008. She is active in different pharmaceutical backgrounds, where main projects represent a challenge for her. As a doctoral student she is looking into new paradigms of organisation with ethical concepts of a person as a creator. She is author of contributions at scientific conferences of Faculty of Organizational Sciences.

Abstract:

Title: The spiral of life as a phenomenon of conscious creation

Research Question (RQ): What can we define as conscious creation of a person? We tried to find a holistic approach to natural principle of duality of a person and organization. For we are supposing that science and art fulfill a person and make him/her a conscious creator.

Purpose: We wanted to find common points between works of Prešeren and Ovsenik, with the purpose of new awareness for a way out of crisis period of human beings. This goes on according to the natural life cycle, which manifests itself in the spiral of life. We wanted to prove, that conscious creation surpasses common paradigms.

Method: We were looking into works called the Wreath of sonnets and Pillars of new doctrine of organization. We tried to find analogy and made comparison. Our theoretical starting points were nature, philosophy and well-established paradigms.

Results: The research showed that joy of life - as internal force of a person - is necessary for conscious creation. . Authors use 7 levels of creation, each of them in their own way. However, they both want to give a person a grain of knowledge that one must comprehend so that a new circle is created as a spiral of life.

Organization: The life cycle as a principle of conscious life shows itself as thinking of an individual with the consequence of conscious action towards himself/herself and consequently everywhere he/she works. Prešeren and Ovsenik made Slovenian frame for life picture of conscious life and organization.

Society: A person is a part of nature and has to respect co-person as well as natural principles of activity.

Originality: The research is opening new possibilities of such research and holistic thinking of a person on different levels.

Limitations/Future Research: The research focused on two Slovenian works. Further research within connection of science, arts, philosophy and nature could bring necessary reflection to a person and organisation with the intention of surpassing everyday problems.

Key words: a person, life cycle, joy of life, conscious creation, spiral of life, paradigms, arts, organisation